

1. 11. 2004

ID: 28900

Dohoda o vypořádání společného jmění manželů

Z povahy dohody o vypořádání společného jmění manželů (bezpodílového spoluvlastnictví manželů), kdy touto dohodou má být konečným způsobem vypořádáno společné jmění manželů (bezpodílové spoluvlastnictví manželů) vyplývá, že neplatnou část dohody o vypořádání nelze oddělit od jejího ostatního obsahu. V takovém případě je pak dohoda neplatná v plném rozsahu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 952/2002, ze dne 2.7.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně L. K., zastoupené advokátem, proti žalovanému Ing. K. K., zastoupenému advokátem, o 190 000,- Kč s přísl., vedené u Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 20 C 303/99, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. září 2001, č.j. 13 Co 323/2001-57, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Karviné rozsudkem ze dne 20.3.2000, č.j. 20 C 303/99-22, žalovanému uložil, aby žalobkyni zaplatil 190.000,-Kč s 26% úrokem z prodlení z částky 140.000,- Kč od 1.1.1998 a z částky 50.000,- Kč od 1.10.1998 do zaplacení, na náhradě nákladů řízení 20.805,- Kč a České republice 3.800,- Kč na soudním poplatku. Řízení o žalobě o zaplacení 3% úroků z prodlení z částky 140.000,- Kč od 1.1.1998 a z částky 50.000,- Kč od 1.10.1998 do zaplacení zastavil. Podle skutkových zjištění okresního soudu bylo manželství účastníků ku dni 15.5.1997 rozvedeno. Účastníci dohodou ze dne 4.7.1997 vypořádali zaniklé bezpodílové spoluvlastnictví tak, že si rozdělili věci, které měli v bezpodílovém spoluvlastnictví, dohodli se ve vztahu ke „státnímu“ bytu o velikosti 3 + 1 a žalovaný se zavázal žalobkyni zaplatit na úplné vyrovnání podílů 200.000,- Kč ve splátkách blíže určených. Okresní soud na podkladě skutkových zjištění učiněných z výpovědi účastníků, obsahu dohody ze dne 4.7.1997 a potvrzení z 19.9.1997 učinil závěr, že dohoda účastníků jako bývalých manželů ze dne 4.7.1997 o vypořádání zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví je v části týkající se rozdělení některých věcí neurčitá, když věci označuje souhrnně jako sklo, prádlo, knihy a zbývající zařízení bytu, bez jejich bližšího označení a navíc ohledně bytového zařízení bez bližšího projednání. Proto dohodu účastníků hodnotil ve vztahu k uvedeným věcem jako neplatný právní úkon, který však lze oddělit od ostatního ujednání účastníků. Oba účastníci si podle názoru soudu museli být vědomi, že označená písemná dohoda koncipovaná jako dohoda konečná, nezahrnovala všechny věci v bezpodílovém spoluvlastnictví účastníků. Jestliže žalobkyně po uzavření dohody odvezla z bytu i některé věci ze „zbývajících zařízení bytu“, aniž k tomu žalovaný vznesl výhrady, lze podle závěrů okresního soudu dovodit, že toto jednání žalobkyně akceptoval, že ohledně těchto věcí uzavřeli účastníci konkludentně dohodu. Z uvedeného okresní soud dovodil, že písemná dohoda účastníků ze dne 4.7.1997 je ve zbývajících části platná, včetně závazku žalovaného zaplatit žalobkyni na úplné vyrovnání podílů částku 200.000,- Kč a lze se na jejím podkladě žalobou u soudu domáhat plnění. Soud odkázal na ust. § 149, § 150, § 34, § 35, § 37, § 41 a § 559 obč. zák. Námitky žalovaného, že měl výhrady proti postupu žalobkyně, která se podle žalovaného zmocnila některých věcí nad rámec dohody, že je dal žalobkyni najevo tím, že pořídil jejich seznam, předložil jej žalobkyni k podpisu a že jí posléze znemožnil přístup do bytu, ač k tomu podle dohody byl po určitou dobu povinen, shledal účelovými. Podle názoru okresního soudu by žalovaný mohl na žalobkyni požadovat vydání sporných

věcí; snížení částky, kterou se zavázal žalobkyni na vypořádání zaplatit, však není oprávněn požadovat.

Na podkladě odvolání žalovaného, který nesouhlasil se závěry okresního soudu, se věcí zabýval Krajský soud v Ostravě. Rozsudkem v záhlaví označeným změnil rozsudek soudu prvního stupně v napadených výrocích tak, že žaloba, aby žalovanému byla uložena povinnost zaplatit žalobkyni 190.000,- Kč s úroky z prodlení se zamítá, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně a že žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému náklady odvolacího řízení. S odkazem na skutková zjištění soudu prvního stupně o rozvodu manželství účastníků ku dni 15.5.1997, o vůli účastníků vypořádat zaniklé bezpodílové spoluvlastnictví dohodou ze dne 4. 7.1997 a jejím obsahu, která shledal správnými, se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, že označená dohoda v části, jíž se každému z účastníků přikazuje „polovina skla, prádla, knih“ a žalovanému dále „zbývající zařízení bytu“, je neurčitá. Dohoda o vypořádání zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví jako dvoustranný právní úkon musí splňovat náležitosti ust. § 37 odst. 1 obč. zák. včetně požadavku srozumitelnosti a určitosti a to pod sankcí absolutní neplatnosti. Odvolací soud uznal, že dohoda účastníků splňuje požadavek srozumitelnosti, neboť z ní je nepochybné, že účastníci dohodou ve smyslu ust. § 149 odst. 2 obč. zák. ve znění účinném před 1.8.1998 hodlali vypořádat zaniklé bezpodílové spoluvlastnictví, nespĺňuje však požadavek určitosti projevu vůle. Projev neurčitý je sice srozumitelný, avšak jeho obsah je nejistý. Tak tomu je v části dohody účastníků týkající se skla, prádla, knih a zbývajícího zařízení bytu. Odvolací soud uvedl, že pro nedostatek určitosti ve smyslu ust. § 37 odst. 1 obč. zák. je dohoda účastníků v části týkající se rozdělení neurčitě označených věcí neplatná. Z povahy posuzovaného úkonu vyplývá, že neplatnou část dohody účastníků o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví nelze oddělit od jejího ostatního obsahu, a proto je dohoda neplatná v plném rozsahu. Na způsobu vypořádání věcí jejich rozdělením totiž odvisí výše vypořádacího podílu, který má poskytnout ten z bývalých manželů, jemuž se z masy bezpodílového spoluvlastnictví dostalo více. Ježto z neplatné dohody nelze uplatňovat žádná plnění, odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně, pokud jím bylo vyhověno žalobě a žalovanému uloženo, aby žalobkyni zaplatil 190.000,- Kč s příslušnými úroky z prodlení jako dlužný nedoplatek z částky, k jejímuž zaplacení se žalobkyni v dohodě zavázal, změnil a žalobu zamítl, rozhodl o náhradě nákladů řízení soudu prvního stupně a náhradě nákladů odvolacího řízení.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání s odkazem na ust. § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř., z důvodu uvedeného v ust. § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř. ve znění před změnou provedenou zákonem č. [30/2000](#) Sb. Závěrem dovolání navrhla, aby rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 19.9.2001 č.j. 13 Co 323/2001 – byl zrušen a věc vrácena k dalšímu řízení, neboť spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Uvedla, že dohoda účastníků ze dne 4.7.1997 splňovala zákonem stanovené předpoklady a požadavky, účastníci ji uzavřeli svobodně a vážně, byla uzavřena tak, jak si účastníci přáli, tedy s uvedením jen podstatných věcí a zařízení. Při podpisu dohody věděli přesně, kdo jakou polovinu skla, prádla a knih si ponechá; dohoda je určitá i ve vztahu ke zbývajícím zařízení bytu, tedy k tomu, co není uvedeno v čl. I. a) ani v čl. I. b) dohody. Odkázala na ust. § 35 odst. 2 obč. zák. a zdůraznila shodnou vůli účastníků vypořádat bezpodílové spoluvlastnictví způsobem uvedeným v dohodě. Závěr odvolacího soudu, že nelze usoudit jen na částečnou neplatnost právního úkonu nepovažuje za správný; žalovaný je ochoten plnit povinnost z dohody účastníků, ale částku nižší o 30.000,- Kč. Odvolací soud se však tím nezabýval, ač měl. Oba účastníci dohodu o vypořádání následně porušili; žalobkyně tím, že si vzala nějaké věci navíc, žalovaný tím, že dovolatelce odmítl volný vstup do bytu, ač k tomu podle čl. I/c dohody je povinen.

Protože řízení před soudem prvního stupně probíhalo podle občanského soudního řádu ve znění před účinností zák. č. [30/2000](#) Sb., rovněž rozsudek soudu prvního stupně byl vydán před nabytím účinnosti tohoto zákona, muselo být i odvolání posuzováno podle zák. č. [30/2000](#) Sb. Se zřetelem k bodu 15 a 17 části dvanácté hlavy I zák. č. [30/2000](#) Sb. je Nejvyšší soud povinen v dovolacím řízení

postupovat rovněž podle občanského soudního řádu účinného před 1.1.2001, kdy nabyl účinnosti zák.č. [30/2000](#) Sb.

Dovolací soud shledal, že včasné dovolání žalobkyně vykazuje všechny formální i obsahové náležitosti stanovené v § 241 odst. 1, 2 o.s.ř. Podle ust. § 238 odst. 1 o.s.ř. je přípustné, neboť směřuje proti rozsudku odvolacího soudu ve výroku, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé.

Dovolací soud přezkoumal rozsudek odvolacího soudu ve smyslu ust. 242 odst. 1, 3 o.s.ř.; dovolatelka nevytýkala, že by v řízení došlo k některé z vad uvedených v ust. § 237 o.s.ř., ani nenamítala, že řízení je postiženo jinou vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Žádnou z uvedených vad neshledal ani dovolací soud, který je povinen k těmto vadám přihlédnout, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 o.s.ř.). Dovolací soud proto přezkoumal rozsudek odvolacího soudu z hlediska uplatněného dovolacího důvodu uvedeného v ust. § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř.

Nesprávné právní posouzení věci jako dovolací důvod podle ust. § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř. tkví v aplikaci jiného právního předpisu, než který měl soud ve věci správně použít, nebo v tom, že soud aplikoval sice správný právní předpis, ale vyložil jej nesprávně.

Dovolatelka vytýkala, že soudy učinily nesprávný závěr o tom, že dohoda v části týkající se rozdělení movitých věcí není srozumitelná a určitá a že odvolací soud pochybil, když po závěru o nedostatku srozumitelnosti a určitosti uvedené části dohody účastníků tuto dohodu posoudil jako neplatnou v plném jejím rozsahu. Namítala, že účastníci při podpisu dohody s jejím obsahem bez výhrad souhlasili, opakovali to i soudu, před nímž žalovaný výslovně prohlásil, že dohodu uzavřel svobodně a vážně; námitky vůči dohodě nevznášel. Při podpisu dohody účastníci věděli přesně, kdo jakou polovinu skla, prádla a knih získá a rovněž bylo jimi přesně stanoveno, že zbývající zařízení bytu, tedy to zařízení, které jmenovitě není v dohodě uvedeno ať přidělením dovolatelce nebo žalovanému, si ponechá žalovaný.

Dovolatelka v této souvislosti odkázala na ust. § 35 odst. 2 obč. zák. s názorem, že výkladem sporné části dohody účastníků ve smyslu ust. § 35 odst. 2 obč. zák. lze spolehlivě usoudit nejen na srozumitelnost, ale i určitost projevu vůle účastníků dohody.

Právním důvodem žaloby v posuzované věci je závazek žalovaného obsažený v dohodě účastníků ze dne 4.7.1997 o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví na zaplacení částky 200.000,- Kč dovolatelce na vyrovnání podílů.

Dohoda o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů podle ust. § obč. zák. ve znění před 1.8.1998, kdy nabyl účinnosti zák. č. 91/1998, je dvoustranný právní úkon (§ 34 obč.zák.). Vztahuje se na ni ust. § 37 obč.zák., podle nějž právní úkon musí být učiněn svobodně a vážně (náležitost vůle), srozumitelně a určitě (náležitost projevu vůle). Nedostatek kterékoli z uvedených náležitostí má za následek, že právní úkon je zcela nebo zčásti od počátku neplatný. Právní následky spojuje občanský zákoník jen s platným právním úkonem; k neplatnosti právního úkonu soud přihlíží z úřední povinnosti. Právní úkon je srozumitelný, jestliže jím projevené vůli lze při výkladu ve smyslu ust. § 35 obč.zák. dobře porozumět a pochopit ji; je určitý, jestliže vůle je vyjádřena přesně, způsobem, kterým lze spolehlivě usoudit na jeho obsah.

Zjištění, na jejichž podkladě soudy založily svá rozhodnutí, nevyvolala pochybnosti o svobodné a vážné vůli účastníků jako bývalých manželů uspořádat po rozvodu poměry ve vztahu k zaniklému bezpodílovému spoluvlastnictví dohodou. V jejím rámci si rozdělili věci z bezpodílového spoluvlastnictví. Některé z nich označili jmenovitě, jako např. kožená sedačka 3,2,1, obývací stěna,

rozkládací stůl, židle, lednice s mrazákem Calex, televize Tesla Orava Color, osobní automobil OPEL Ascona 1,6 D, rok výroby 1986, jiné souhrně, jako např. „sklo, prádlo, knihy a zbývající zařízení bytu“. Ohledně všech těchto věcí projeví účastníci svobodnou a vážnou vůli si věci rozdělit., což také srozumitelně vyjádřili; ve vztahu k věcem konkrétně označeným je jejich projev i určitý, jak předpokládá ust. § 37 odst. 2 obč.zák.

Účastníci se dohodli i na rozdělení „skla, prádla, knih“ a to jednou polovinou pro každého z účastníků.

Pro označení věcí použili souhrnného názvu, aniž jednotlivé věci označili konkrétně. Spojení věcí, které jsou jednoho druhu, pod společným názvem jako sklo, prádlo, knihy, jako je tomu v dohodě účastníků, bývá obvyklé a zpravidla postačuje pro posouzení, o které věci se jedná. Dohoda účastníků sice neobsahuje přesná pravidla pro rozdělení skla, prádla a knih, jimiž se mají účastníci řídit, tyto věci však mají být podle ujednání účastníků rozděleny mezi účastníky rovným dílem, což z hlediska požadavku určitosti dohody o rozdělení souhrnně označených věcí jednoho druhu lze považovat za postačující. Je tedy i v této části dohoda účastníků nejen srozumitelná, ale i určitá.

Při výkladu dohody účastníků však vyvolává obtíž ta část dohody, která se týká „zbývajících zařízení bytu“. Není totiž zřejmé, a to ani s ohledem na předchozí určitě projevenou vůli účastníků ve vztahu ke konkrétně označeným věcem a věcem jednoho druhu označeným společným názvem, které věci z bezpodílového spoluvlastnictví účastníků představují ono zbývající zařízení bytu. Nelze spolehlivě usoudit, zda tímto souhrnným pojmenováním se rozumí soubor věcí, jimiž byl byt ku dni uzavření dohody zařízen, tedy především nábytek, nábytkové sestavy nebo jednotlivé nábytkové kusy, případně bytové doplňky, nebo i spotřebiče, pokud jimi byla domácnost vybavena a nalézaly se v bytě účastníků. Nelze rovněž vyloučit, že v bytě účastníků se nalézaly i věci nepatřící do bezpodílového spoluvlastnictví účastníků, které však byly součástí zařízení bytu případně vybavení domácnosti. To vše činí dohodu účastníků v této části nepřesnou, neurčitou. Ostatně sama dovolatelka v řízení soudu prvního stupně uvedla, že účastníci této části dohody příliš pozornosti nevěnovali.

Dohoda bývalých manželů je jedním ze způsobů vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví, kterým si bývalí manželé rozdělí věci ze zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví, vypořádají pohledávky a dluhy vyplývající z bezpodílového spoluvlastnictví a finančně vypořádají vzniklé rozdíly v podílech účastníků na bezpodílovém spoluvlastnictví. V posuzované věci je dohoda účastníků jako dvoustranný právní úkon, koncipovaná jako dohoda konečná, v části týkající se zbývajících zařízení bytu, které bylo přikázáno žalovanému, neurčitá a pro tento nedostatek z hlediska ust. § 37 odst. 2 obč. zák. je neplatná. Z povahy tohoto právního úkonu, jímž má být konečným způsobem vypořádáno bezpodílové spoluvlastnictví účastníků vyplývá, že neplatnou část dohody o vypořádání nelze oddělit od jejího ostatního obsahu, včetně závazku žalovaného zaplatit žalobkyni na vyrovnání podílů stanovenou částku (§ 41 obč.zák.). Dohoda účastníků je proto neplatná v plném rozsahu.

Závěr odvolacího soudu, že žalobě nelze vyhovět, protože z neplatné dohody o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví nelze požadovat plnění, shledal dovolací soud správným a dovolání jako nedůvodné zamítl (§ 243b odst. 1 o.s.ř.). Nepovažoval za právně odůvodněné zabývat se dalšími námitkami dovolatelky ve vztahu k postupu soudu při projednání návrhu žalovaného na srážku 30.000,- Kč ze žalované částky ani jejím odkazem na podmíněnost dohody zaplacením stanovené částky žalobkyni.

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)